

Інформація про авторів

ВДОВЕНКО Лариса Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: vdovenko_larisa@mail.ru)

ЧЕРНЕНКО Дмитро Сергійович - аспірант, ННЦ "Інститут аграрної економіки" (м. Київ), (03680, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10, e-mail: monster.ru90@mail.ru)

ВДОВЕНКО Лариса Александровна, - кандидат экономических наук, доцент, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная 3, e-mail: vdovenko_larisa@mail.ru)

ЧЕРНЕНКО Дмитрий Сергеевич, аспирант ННЦ "Институт аграрной экономики" (г. Киев) (03680, г. Киев, ул. Героев Обороны, 10, e-mail: monster.ru90@mail.ru)

VDOVENKO Larysa, candidate of Economics, associate Professor, Vinnytsia National Agrarian University (21008, Vinnytsia, Soniachna Str. 3, e-mail: vdovenko_larisa@mail.ru)

CHERNENKO Dmitriy, graduate student NSC "Institute of agrarian economy" (Kyiv), (03680, Kyiv, Heroiv Oborony Str., 10, e-mail: monster.ru90@mail.ru)

УДК 005:336:631.11

ФІНАНСОВІ ІНТЕРЕСИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

К.М. МЕЛЬНИК, кандидат
економічних наук, доцент
Уманський національний
університет садівництва

У статті досліджуються питання забезпечення належного рівня фінансової безпеки через призму фінансових інтересів як основи фінансової безпеки підприємства. Однією із найважливіших умов стійкого розвитку підприємств є забезпечення високих кінцевих результатів підприємницької діяльності за наявності ефективної системи фінансової безпеки, змістом якої виступає розробка і реалізація комплексу заходів щодо захисту їх фінансових інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз.

Стан фінансової безпеки підприємства відображає узгодженість та збалансованість фінансових інтересів підприємства та врахування інтересів партнерів зовнішнього середовища, коло яких може розширюватись. Саме узгодження пріоритетних фінансових інтересів підприємства і інтересів суб'єктів зовнішнього середовища є однією з сутнісних характеристик фінансової безпеки.

Фінансові інтереси підприємства є орієнтиром його розвитку і відбивають характер його економічних відносин та потребу підприємства у безпечному та перспективному розвитку в нестабільному підприємницькому середовищі в поточному періоді і на перспективу.

Разом із тим, встановлення рівня якісних та кількісних параметрів захищеності фінансових інтересів повинно відповідати системі визначальних принципів здійснення підприємницької діяльності суб'єктів. Спираючись на висвітлені сутнісні характеристики пріоритетних фінансових інтересів як основи фінансової безпеки, під фінансовою безпекою підприємства слід розуміти стан захищеності фінансових інтересів від потенційних зовнішніх і внутрішніх загроз, параметри якого створюють передумови максимізації прибутку, зростання ринкової вартості підприємства, забезпечення основним і оборотним капіталом, забезпечення інвестиціями.

Ключові слова: фінансова безпека, фінансові інтереси, загрози та ризики, система забезпечення фінансової безпеки. прибуток, інвестиції, інвестиційна привабливість.

Табл. 1. Рис. 1. Літ. 8.

Постановка проблеми. Ефективність діяльності суб'єктів господарювання в умовах трансформації ринкових відносин в Україні значною мірою обумовлюється станом його фінансів, що потребує розгляду проблем забезпечення належного рівня фінансової безпеки підприємства через призму його пріоритетних фінансових інтересів.

Стан фінансової безпеки підприємства не є застиглим явищем, враховуючи динамічність економічної системи, що вимагає постійного контролю та ефективного управління ним. Тому одним із стратегічних завдань фінансової політики є визначення рівня фінансової безпеки, як невід'ємного елементу системи управління підприємством.

Сучасний стан економіки країни характеризується стрімкими процесами глобалізації та інтеграції підприємницької діяльності, що є передумовами формування єдиного світового господарства. Тому в світовому економічному просторі ведеться постійна боротьба за обмежені економічні ресурси та відстоювання власних економічних інтересів, що супроводжується виникненням певних загроз та небезпек. Гарантування захисту національних інтересів України у всіх сферах життєдіяльності стає можливим лише за умов забезпечення та підтримання належного рівня економічної безпеки держави, однією із складових якої є фінансова безпека окремих галузей та підприємств в ній.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні і за кордоном проблемою забезпечення фінансової безпеки займалися О.І. Барановський, В. В. Бурцев, О. Д. Василик, М. Ю. Дмитрієва, М.М. Єрмошенко, Я.А. Жаліло, Н.П. Капустін, О.Ф. Новикова, Є.А. Олейников, Г.А. Пастернак-Таранушенко та інші. Вирішенню окремих аспектів фінансового забезпечення на рівні суб'єктів господарювання приділяли увагу такі вітчизняні та зарубіжні дослідники, як О.В. Ареф'єва, І.О. Бланк, А.Е. Воронкова, С.М. Ілляшенко, Г.В. Задорожний, Г.В. Козаченко, Л.А. Костирко, В.П. Пономарьов, О.О. Терещенко, В.В. Шликов та інші.

В літературних джерелах поняття „фінансова безпека” як самостійний об'єкт управління трактується по-різному, багато з них, є дискусійними та суперечливими. Конкретні показники оцінки рівня безпеки держави, що досліджуються є непереконливими, а на рівні підприємства – практично відсутні. Тому проблема забезпечення фінансової безпеки як основи ефективної діяльності суб'єкта господарювання та виживання є актуальним питанням і сьогодні.

Формулювання цілей статті. Метою наукової статті є узагальнення теоретичних аспектів визначення фінансових інтересів підприємства як основи фінансової безпеки та шляхів і напрямів забезпечення її сталого рівня в сучасних умовах ринкових відносин.

Виклад основного матеріалу. Нині, процеси формування та становлення ринкових відносин супроводжуються глибокою соціально-економічною кризою, яка спровокувала уповільнення економічного розвитку усіх її суб'єктів, зокрема підприємств. Комплекс проблем, які пов'язані з ринковими трансформаціями, підсилюється такими фінансовими

явищами як дефіцит державного бюджету, інфляція, падіння рівня виробництва, наявність безробіття та різке падіння рівня життя населення. Ці негативні явища набувають ще більшого масштабу у зв'язку з відсутністю науково обґрунтованих передумов та пріоритетних напрямів розвитку фінансової безпеки підприємств, підвалинами визначення яких є фінансово безпечні орієнтири.

Однією із найважливіших умов стійкого зростання підприємств є забезпечення високих кінцевих результатів фінансової діяльності за наявності ефективної системи фінансової безпеки, змістом якої виступає розробка і реалізація комплексу заходів щодо захисту їх фінансових інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз.

Фінансова безпека являє собою систему кількісних і якісних параметрів фінансового стану підприємства, у комплексі відображаючи рівень його фінансової захищеності [1].

Амосов О.О. [2] фінансову безпеку підприємства пропонує розглядати «як міру гармонізації в часі і просторі економічних інтересів підприємств з інтересами пов'язаних з ним суб'єктів зовнішнього середовища, що діють поза межами підприємства. Принциповою відмінністю запропонованого розуміння фінансової безпеки підприємства є визнання неможливості повністю захистити діяльність підприємства від негативного впливу зовнішнього середовища в силу того, що підприємство здійснює свою діяльність у цьому зовнішньому середовищі і поза ним його діяльність неможлива, а також визнання позитивного впливу зовнішнього середовища».

Фінансова безпека може бути визначена як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів, виражених у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості і рентабельності бізнесу, якості управління та використання основних і оборотних коштів, структури його капіталу, норми виплат за цінними паперами, а також курсової вартості його цінних паперів як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського становища і перспектив її технологічного та фінансового розвитку. Головною метою фінансової безпеки підприємства на думку автора є «гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування сьогодні та високий потенціал розвитку в майбутньому» [3].

Стан фінансової безпеки підприємства є комплексним поняттям і пов'язаний не лише з внутрішнім середовищем самого підприємства, а й із впливом зовнішнього середовища, з яким підприємство вступає у взаємодію. Виходячи з цього, можна стверджувати, що фінансова безпека підприємства відображає узгодженість, збалансованість пріоритетних фінансових інтересів підприємства й інтересів суб'єктів зовнішнього середовища. З цих позицій забезпечення належного рівня фінансової безпеки підприємства може розглядатися як необхідність врахування різноманітних інтересів партнерів, коло яких постійно розширюється. Саме узгодження пріоритетних фінансових інтересів підприємства і інтересів суб'єктів зовнішнього середовища є однією з сутнісних характеристик фінансової безпеки (рис. 1).

Фінансові інтереси визначають не тільки основу фінансової системи, а й напрямки розвитку господарської діяльності підприємств.

Виходячи із слова «інтерес», що визначається як користь, вигода, прибуток, представляється можливим розглядати інтереси підприємства як його взаємодію з суб'єктами зовнішнього середовища, здійснювану постійно або протягом певного проміжку часу, примусово або за вибором підприємства, результати якого забезпечують отримання прибутку [2].

В літературних джерелах інтерес трактується як «предмет зацікавленості, бажань та спонукальні мотиви діяльності економічних суб'єктів» [5], або як «прояв, з одного боку, економічних відносин підприємства, з іншого, – суперечностей фінансової діяльності самого підприємства» [6].

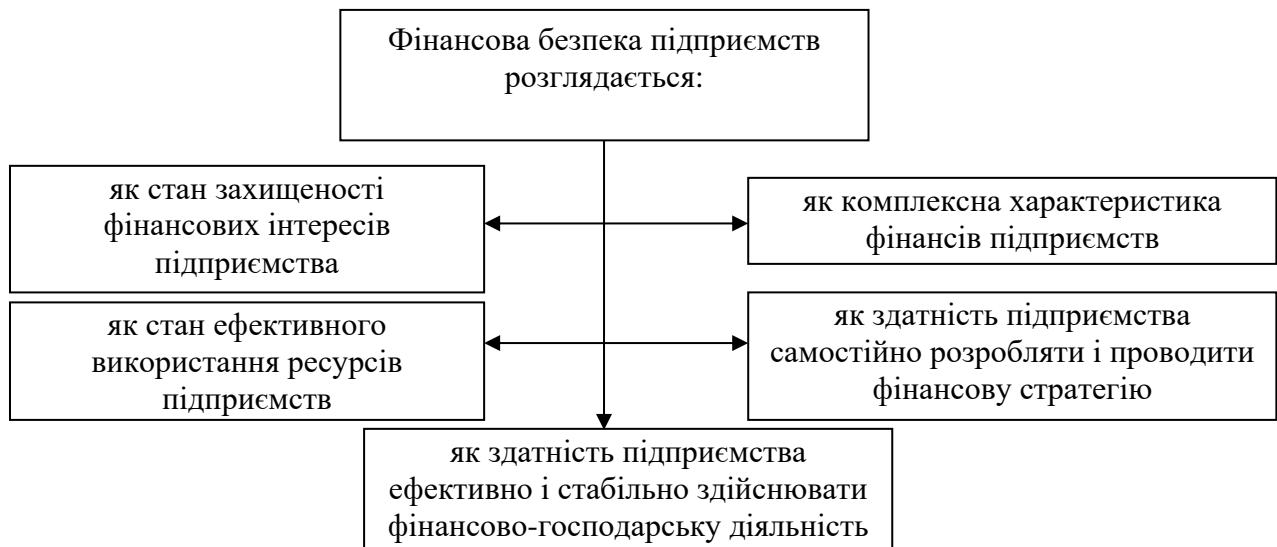

Рис.1. Підходи до визначення фінансової безпеки підприємств [4]

При визначенні фінансових інтересів дослідники проблем фінансової безпеки підприємства акцентують увагу на специфіці фінансових відносин економічних суб'єктів.

На думку І. Бланка [1] «фінансові інтереси підприємства становлять частку системи економічних інтересів, яка проявляється в сфері фінансових відносин. На думку автора «фінансові інтереси є формою прояву об'єктивних потреб підприємства в сфері його фінансової діяльності, збалансованих з потребами інших суб'єктів фінансових відносин, задоволення яких забезпечує реалізацію основних цілей фінансової діяльності на кожному етапі його фінансового розвитку».

Одночасно, вказуючи на роль фінансових інтересів в системі фінансової безпеки, І. Бланк зазначає, що фінансові інтереси визначають основу її побудови, формують напрями розвитку фінансової діяльності та найбільш впливові стимули щодо активізації і підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства, а система забезпечення фінансової безпеки підприємства визначається пріоритетними фінансовими інтересами, саме які й потребують захисту.

Інші автори вказують на роль фінансових інтересів в системі фінансової безпеки. Так, К. Горячева вважає основним фінансовим інтересом підприємства отримання прибутку [7]. На її думку, саме на базі цього показника можна будувати всю систему забезпечення фінансової безпеки підприємства. Аналогічною є позиція Б. Вишнівської, яка вважає головною метою підприємницької діяльності отримання максимальних доходів при мінімальних втратах капіталу в умовах конкурентної боротьби [8].

Між тим, власники, які інвестують в підприємство свій капітал, тобто забезпечують фінансову основу його створення та функціонування, зацікавлені в ефективності функціонування підприємства і цей стимул полягає в збільшенні їх добробуту, що відбивається в зростанні ринкової вартості підприємства [1].

Аналіз літературних джерел свідчить про те, що в більшості визначень фінансової безпеки підприємства авторами не конкретизуються загрози, проте вказуються інтереси підприємства, зокрема, «сталий», «стабільний» або «ефективний» розвиток підприємств, тобто позитивні кінцеві результати діяльності є пріоритетними фінансовими інтересами та стратегією розвитку.

На нашу думку, в умовах ринку магістральними фінансовими інтересами підприємства виступає максимізація прибутків, зростання ринкової вартості підприємства, забезпечення основним і оборотним капіталом, забезпечення інвестиціями. Зважаючи на це, проводити дослідження фінансової безпеки підприємства варто з позиції існування суперечливості в процесі реалізації їх інтересів (табл. 1).

Таблиця 1

Головні фінансові інтереси підприємства

Фінансові інтереси	Завдання підприємства
Максимізація прибутку	зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції; зростання обсягів виручки і прибутку; розвиток виробництва; оптимізація відрахувань до бюджету
Зростання ринкової вартості підприємства	мінімізація відрахувань до бюджету; оптимізація дивідендних виплат; стимулювання праці; зростання ринкової ціни акцій підприємства; покращення іміджу підприємства; наявність торгової марки
Забезпечення основним і оборотним капіталом	ефективне ведення фінансової діяльності; зростання ліквідності та платоспроможності; своєчасне і повне повернення боргових зобов'язань;
Забезпечення інвестиціями	розвиток виробництва продукції; впровадження науково-технічних досягнень

Висновки. Отже, фінансові інтереси підприємства є орієнтиром його розвитку і відбивають характер його економічних відносин та потребу підприємства у безпечному та сталому розвитку в умовах нестабільного зовнішнього середовища і є основою забезпечення фінансової безпеки.

Разом із тим, встановлення рівня якісних та кількісних параметрів захищеності фінансових інтересів повинно відповідати системі визначальних принципів здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства. Спираючись на висвітлені сутнісні характеристики пріоритетних фінансових інтересів як основи фінансової безпеки, під фінансовою безпекою підприємства слід розуміти стан захищеності визначених фінансових інтересів від потенційних зовнішніх і внутрішніх загроз, параметри якого створюють передумови максимізації прибутку, зростання ринкової вартості підприємства, забезпечення основним і оборотним капіталом та інвестиціями.

Запропонований методологічний вимір окреслення фінансової безпеки підприємств набуває особливого значення при визначенні найвагоміших чинників та ключових орієнтирів фінансово-стійкого їх поступу, що винятково важливо в контексті пошуку самостійного неповторного шляху їх фінансового розвитку в межах кризових та глобалізаційних процесів, якого все ще потребує сучасна українська економіка.

Список використаних джерел

1. Бланк, И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия [Текст] / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004.– 784 с.
2. Амосов О.О. Фінансова безпека підприємства в сучасних економічних умовах: теоретичний аспект / О.О.Амосов // Проблеми економіки.– 2011.–№ 4.–С.76–80.
3. Арефєва, О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О.В. Арефєва, Т.Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. - №1(91). – С. 98-104.

4. Яремчук, О. Наукова полеміка з питань теоретичної концептуалізації фінансової безпеки підприємства / О. Яремчук // Світ фінансів.-№ 4(33).- 2012.- С.100-111.
5. Современный экономический словарь [Текст] / сост. : Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 495 с.
6. Єрмошенко, М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення [Текст] / М. М. Єрмошенко. – К. : КНТЕУ, 2001. – 309 с.
7. Горячева, К .С. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємства [Текст] / К. С. Горячева // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 9(27). – С. 43 – 49.
8. Вишнівська, Б. Методи мінімізації фінансових ризиків [Текст] / Б. Вишнівська // Економіст. – 2007. – № 6. – С. 58 – 59.

Список джерел у транслітерації /References

1. Blank, I.A. Upravlenie finansovoyu bezopasnostyu predpriyatiya [Texst] / I.A, Blank, : Elga, Nika-Centr, 2004.– 784 с.
2. Amosov, O.O. Finansova bezpeka pidpryyemstva v suchasnyh economicznyh umovah teoretychnyj aspect / O.O. Amosov // Problemy ekonomiky. 2011.–№ 4.–С.76–80.
3. Arefeva, O.V. Economichni umovy formuvanya finansovoyi skladovoyi economicnoyi bezpeky / O.V. Arefeva, T.B. Kuzenko // Actualni problemy ekonomiky. – 2009. - №1(91). – С. 98-104.
4. Yaremchuk, O. Naukova polemika z pytan teoretychnoyi konceptyalizacii finansovoyi bezpeky pidpryyemstva / O. Yaremchuk // Svit finansiv.–.-№ 4(33).- 2012.- С.100-111.
5. Sovremeniye economiccheskiy slovar [Texst] / Rayzberg B.A., Lozovskyy L.Sh., Starodubceva E.B. – М.: Infra-M, 2008. – 495 с.
6. Yermoshenko, M.M. Finansova bezpeka derzhavy nacionalni interesy, realni zagrozy, strategiya zabezpechenya [Texst] / М. М. Yermoshenko. – К. KNTEU, 2001.– 309 с.
7. Goryacheva, K.C. Informaciyno-analitychne zabezpechenya finansovoyi bezpeky pidpryyemstva / K.C. Goryacheva // Actualni problemy ekonomiky. – 2003. – № 9(27). – С. 43 – 49.
8. Vyshnivska, B. Metody minimizacii finansovykh ryzykiv [Texst] / B. Vyshnivska // Economist. – 2007. – № 6. – С. 58 – 59.

АННОТАЦИЯ

ФИНАНСОВЫЕ ИНТЕРЕСЫ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ОСНОВА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЕГО ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

***МЕЛЬНИК Екатерина Николаевна, к.э.н., доцент,
 Уманский национальный университет садоводства***

В статье исследуются вопросы обеспечения надлежащего уровня финансовой безопасности через призму финансовых интересов как основы финансовой безопасности предприятия. Одним из важнейших условий устойчивого развития предприятий является обеспечение высоких конечных результатов предпринимательской деятельности при наличии эффективной системы финансовой безопасности, содержанием которой выступает разработка и реализация комплекса мер по защите их финансовых интересов от внешних и внутренних угроз.

Состояние финансовой безопасности предприятия отражает согласованность и сбалансированность финансовых интересов предприятия и учета интересов партнеров внешней среды, круг которых может расширяться. Именно согласование приоритетных финансовых интересов предприятия и интересов субъектов внешней среды является одной из существенных характеристик финансовой безопасности.

Финансовые интересы предприятия являются ориентиром его развития и отражающих характер его экономических отношений и потребность предприятия в безопасном и перспективном развитии в нестабильной предпринимательской среде в текущем периоде и на перспективу.

Вместе с тем, установление уровня качественных и количественных параметров защищенности финансовых интересов должно соответствовать системе определяющих принципов осуществления предпринимательской деятельности субъектов. Опираясь на выделенные сущностные характеристики приоритетных финансовых интересов как основы финансовой безопасности, под финансовой безопасностью предприятия следует понимать состояние защищенности финансовых интересов от потенциальных внешних и внутренних угроз, параметры которого создают предпосылки максимизации прибыли, рост рыночной стоимости предприятия, обеспечение основным и оборотным капиталом, обеспечения инвестициями.

Ключевые слова: финансовая безопасность, финансовые интересы, угрозы и риски, система обеспечения финансовой безопасности. прибыль, инвестиции, инвестиционная привлекательность.

ANNOTATION

THE FINANCIAL INTERESTS OF THE ENTERPRISE AS A BASIS FOR ENSURING ITS FINANCIAL SECURITY

*Melnyk Kateryna, candidate of Economics, Associate Professor,
Uman National University of Horticulture*

The article studies the issues of ensuring an adequate level of financial security through the prism of financial interests as the Foundation of financial security company. One of the most important conditions for the sustainable development of enterprises is to provide high end results of entrepreneurial activity in the presence of an effective system of financial security, the content of which is the development and implementation of complex measures to protect their financial interests from external and internal threats.

The status of company's financial security reflects coherence and balance between company's interests and the interests of partners of the external environment, which can be extended. It is a coordination of priority financial interests of the company and interests of subjects of external environment is one of the essential characteristics of financial security.

The financial interests of the company are the benchmark of its development and reflecting the nature of its economic relations and the needs of the enterprise in a safe and promising development in an unstable business environment in the current period and in the future.

However, the determination of the level of qualitative and quantitative parameters of protection of the financial interests must conform to the system of the constitutive principles of entrepreneurial activity entities. Lit based on the essential characteristics of priority financial interests as the basis of financial security the financial security of the enterprise should understand the state of protection of financial interests from potential external and internal threats, the parameters of which create the preconditions of profit maximization, the increase in the market value of the enterprise, the main and working capital, provision of investment.

Keywords: financial safety, financial interests, threats and risks, the system of ensuring financial security. profits, investments, investment attractiveness

Інформація про автора

МЕЛЬНИК Катерина Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, Уманський національний університет садівництва (20305, Черкаська обл., м.Умань, вул. Інститутська, 1, e-mail: kate_melnyk@ukr.net)

МЕЛЬНИК Екатерина Николаевна – кандидат экономических наук, доцент, Уманский национальный университет садоводства (20305, Черкаская обл. г. Умань, ул. Институтская 1, e-mail: kate_melnyk@ukr.net)

MELNIK Kateryna, candidate of Economics, associate Professor, Uman national University of horticulture (20305, Uman, 1 Institutuskaya str. e-mail: kate_melnyk@ukr.net)